

Pedagogi

Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun sidosryhmälehti

2 • 2020

Opetusneuvos Marjo Vesalainen:

4 Nopeasti muuttuva maailma vaikuttaa opettajien osaamistarpeisiin

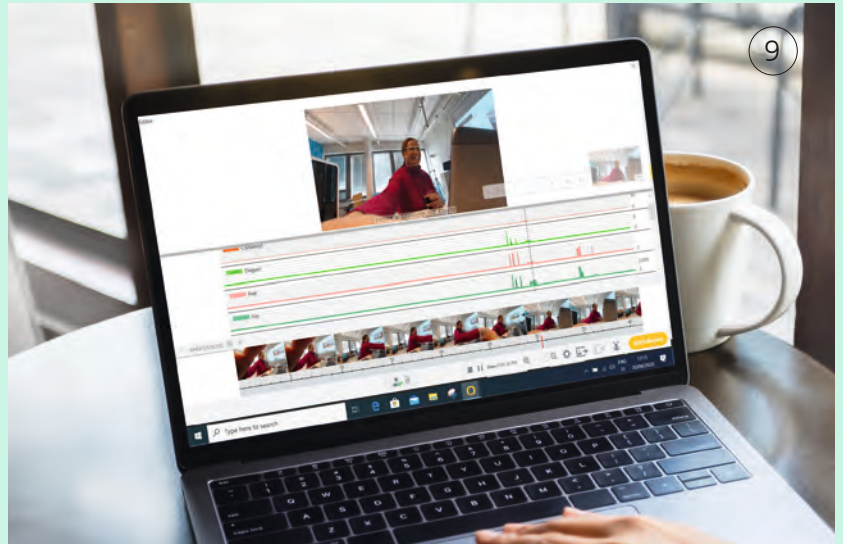
Haaga-Helia

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Pedagogi

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Nopeasti muuttuva maailma vaikuttaa opettajien osaamistarpeisiin
- 5 Osaava ammatillinen opettaja tutkii, kehittyi ja verkostoituu
- 6 Opinto-ohjaajakoulutuksen tulevaisuus ja haasteet
- 7 Esimerkillistä koulutusvientää
- 8 Hyvän ammatillisen erityisopettajan ainekset
- 9 TKI-työssä suuntaudutaan vaikuttavuuteen ja tulevaisuuteen
- 10 The history and the future of the international teacher education programme
- 10 Uutisia
- 12 Opiskelijahaku alkaa 5.1.2021

Haaga-Helian ammatillinen opettajankoulutus täyttää 70 vuotta

Suomalaisessa ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa yhdistyvät toisiaan täydentäen työelämän ja yritystoiminnan muutoksessa tarvittava osaaminen sekä sivistys.

Käytännöllisen osaamisen ja sivistyksen yhdistäminen korostui jo 1950-luvun Suomessa. Kauppa- ja teollisuusministeriön ammattikasvatusosastossa nähtiin erityisesti se, että sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat tuli kouluttaa ja kasvattaa uudenlaiseen Suomeen. Myös maalta kaupunkiin muuttavat aikuiset oli koulutettava uuteen ammattiin.

Ammatillisen koulutuksen kehittämisessä yksi keskeinen asia oli opettajankoulutus. Ammatillisen koulutuksen opettajankoulutus oli epäsystemaattista ja osittain opettajien vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Opettajina toimivilla ei ollut välttämättä lainkaan koulutusta opettajan tehtävään.

Ammattikasvatusosastossa havaittiin opettajankoulutuksen puute. Opettajankoulutukselle asetettiin neljä tavoitetta. Sen tuli nostaa ammatillisen koulutuksen laatua, parantaa ammatillisen koulutuksen arvostusta yleisön keskuudessa, lisätä ammatillisessa koulutuksessa työskentelevien opettajien työn vetovoimaisuutta sekä kehittää ammatilliseen koulutukseen erityisesti soveltuvaa pedagogiikkaa. Lokakuun 17. päivänä vuonna 1950 kauppa- ja teollisuusministeriö myönsi Suomen Liikemiesten Kauppaopis-

tolle luvan kouluttaa opettajia kauppaopetuksen tarpeisiin.

1950-luvun lopulla opettajankoulutus tuli osaksi ammatillisen koulutuksen opettajan kelpoisuutta. 1980-luvulla opettajankoulutus vaadittiin kaikilta ammatillisen koulutuksen ja ammatillisten opistojen opettajilta. 1990-luvulla ammattikorkeakoulut perustettiin opistotason koulutuksen pohjalle. Opettajankoulutus on siitä asti ollut myös osa ammattikorkeakoulun opettajan kelpoisuutta.

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajankoulutus siirtyi vuonna 1997 Helsingin liikelouden ammattikorkeakoulun, Helian, yhteyteen. Tästä lähtien ammatillisessa opettajakorkeakoulussa on koulutettu kaikkien ammattialojen opettajia, toteutettu erityisesti opettajille suunnattua täydennyskoulutusta ja tehty tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyötä.

Vuodesta 2007 opettajakorkeakoulu on toiminut Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yhteydessä. 2000-luvun aikana opettajakorkeakoulun toiminta on monipuolistunut. Musiikkipedagogeja olemme kouluttaneet kohta 20 vuotta. Englanninkielinen koulutus alkoi vuonna 2004, erityisopettajien koulutus vuonna 2006 ja opinto-ohjaajien koulutus vuonna 2011. Kaupallinen toiminta on laajentunut ulkomaille suuntautuvaan koulutuksen vientiin, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa yhdistyvät soveltava tutkimus ja toimintaa uudistava hanketyö. Koulutus, kaupallinen toiminta ja TKI-toiminta yhdistyvät henkilöstön työssä.

Arvioimme jatkuvasti toimintaamme opettajakorkeakoulun neuvottelukunnan jäsenten ja

Koulutuksen tulee toimia tehokkaalla ja laadukkaalla tavalla. Sen varmistaminen on yhteinen tehtävämme.

Jari Laukia

muiden partnereiden avulla. 1950-luvulla ammatilliselle opettajankoulutukselle asetetut neljä tehtävää ovat yhä ajankohtaisia. Yhteiskunta ja työelämä muuttuvat usein ennakoimattomalla tavalla. Ennakoimattomista muutoksista huolimatta koulutuksen tulee toimia tehokkaalla ja laadukkaalla tavalla. Sen varmistaminen on yhteinen tehtävämme. Sivistys, totuudellisuus, vastuullisuus, uuden etsiminen ja yhteisöllisyys ovat työn käytännöllisen tekemisen rinnalla tärkeitä opetushenkilöstön työhön ja koulutukseen kuuluvia asioita.

Tämä Pedagogi on tehty opettajankoulutuksen 70-vuotisen taipaleen kunniaksi. Kirjoitukset valottavat erityisesti lähivuosikymmenten toimintaa opettajakorkeakoulussa.

Jari Laukia

Johtaja

Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu
jari.laukia@haaga-helia.fi

17.10.1950
KTM:n päätös Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajaopinnoista

2001
Musiikkipedagogien opettajan opinnot yhteistyössä Metropolian ja Turun amk:n kanssa

2006
Ammatillisen erityisopettajan opinnot

2009
Koulutusvientialkaa

2020
Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu 70-vuotias

1997
Osaksi Helia-ammattikorkeakoulua

2004
Englanninkielinen opettajankoulutus

2007
Osaksi Haaga-Helia ammattikorkeakoulua

2011
Ammatillisen opinto-ohjaajan opinnot

Haaga-Helian Ammatillisen opettajakorkeakoulun keskeisiä tapahtumia

Vaalitaan hyvää pedagogista tasoa

Itsekin Haaga-Heliassa pedagogisia opintoja suorittanut opetusneuvos Marjo Vesalainen arvostaa ammatillisen opettajakoulutuksen laatua. Työssään opetus- ja kulttuuriministeriössä hän kehittää korkeakouluopetusta ja opettajakoulutusta.

Miltä ammatillisen opettajakoulutuksen tulevaisuus näyttää?

Syntyvyyden laskun vaikutukset näkyvät ammatillisen koulutuksen kontekstissa 2030-luvulla, toisaalta iso osa ammatillisia opettajia siirtyy eläkkeelle. Pyrkimys jatkuvaan oppimiseen tulee lisäämään opinto-ohjauksen tarvetta. On erittäin tärkeää, että ammatilliset opettajat saavat omaan alaansa sopivaa koulutusta. Myös heidän yleinen pedagoginen kelpoisuutensa on arvokasta, ja koulutuksen on tarjottava sopiva tasapaino näiden kahden välillä. Yhteiskuntamme muutos yhä monikulttuurisemmaksi ja -kielisemmäksi vaikuttaa myös ammatilliseen opettajakoulutukseen. Kehitystyötä on tärkeä tehdä tutkimusperusteisesti, ja olen ilolla seurannut ammatillisten opettajakorkeakoulujen panostavan siihen.

Olen tietoinen toiveista sijoittaa ammatilliset opettajakoulutukset osaksi kansallista tutkintojen viitekehystä. Opettajan pedagogiset opinnot voi suorittaa yliopistoissa osana tutkintoa tai erillisinä, kun taas ammattikorkeakoulussa ne suoritetaan pääasiassa erillisinä. Mielestäni ei ole järkevää katsoa ammatillista opettajakoulutusta erikseen, koska opettajan pedagogiset opinnot antavat laaja-alaisen pedagogisen kelpoisuuden.

Millä tavoin opettajan osaamistarpeet muuttuvat?

Nopeasti muuttuva maailma vaikuttaa myös opettajien osaamistarpeisiin, esimerkiksi digipedagogiikan tärkeys konkretisoitui keväällä 2020 koronapandemiasta johtuen. Tarvitaan oppimisen tukeen ja erityispedagogiikkaan liittyvää osaamista, ja yhteisöllisyysnäkökulmat sekä johtamisosaamisen vahvistaminen ovat jatkossakin tärkeitä. Näihin on panostettukin jo Opettajakoulutusfoorumin kehityshankkeissa. OECD:n opetuksen ja oppimisen kansainvälinen TALIS-tutkimus osoittaa, että niissä meillä on kuitenkin edelleen parannettavaa. Unohtaa ei voi myöskään geneerisiä taitoja: vuorovaikutus- ja tiimityötaitoja, projektinhallintaa, ongelmanratkaisua ja kriittistä ajattelua.

Onko opettajan työllä vetovoimaa?

Tutkimusten mukaan opettajat kokevat, että heidän työtään arvostetaan. Hakupaine opettajakoulutukseen on viime vuosina kuitenkin laskenut. Onneksi lasku näyttäisi nyt pysähtyneen. Esimerkiksi Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun hakijamäärät ovat kasvaneet viimeisten kahden vuoden aikana. Vetovoimaisuus vaikuttaa välillisesti opetuksen laatuun. Jos työtä arvostetaan, mielikuvat opettajan työstä ovat hyviä ja opettajakoulutukseen saadaan hyviä hakijoita. Arvostusta parannetaan vaikuttamalla opettajien työhyvinvointiin, panostamalla perehdyttämiseen ja uran aikaiseen osaamisen kehittämiseen. Mitä paremmin opettajat voivat, sitä parempaa on opetus ja sitä paremmalta työ näyttäytyy ulospäin. Julkisuuteen voisi myös tuoda enemmän positiivisia asioita opettajan työstä. Ministeriön teettämä vetovoimaselvitys kertoo meille tarkempia tietoja opettajakoulutuksen vetovoimasta.

Ammattitaitoiseksi osaajaksi tutkivalla ja kehittäväällä otteella

Ammatillisen opettajankoulutuksen kehittymisen tie nykyisenlaiseksi 70 vuodessa on ollut melkoinen. Työelämän muutos on yksi olennainen tekijä, joka on vaikuttanut matkan varrella koulutukseen. Tänä päivänä osaava ammatillinen opettaja tutkii, kehittää ja verkostoituu.

Ammatillinen opettajankoulutus on tiiviissä kytköksessä ammatillisen koulutuksen järjestäjiin ja heidän asiakkaisiinsa – ammatillinen koulutus tarkoittaa tässä toisen asteen, korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön koulutuksia. Työelämä linkittyy olennaisella tavalla koulutukseen: jokainen muutos työelämässä tuottaa muutosta myös opettajankoulutukseen. Ammatillisessa opettajankoulutuksessa työelämä on aina niin sanotusti potenssiin kaksi.

Koulutuksen ytimessä tutkiva ja kehittävä työote

Kun ihminen syystä tai toisesta oivaltaa haluavansa opettajaksi, hän pääsee osaksi jatkuvan muutoksen tutkimista. Ammatillisen opettajankoulutuksen ydin on tutkiva ja kehittävä työote. Ilman sitä emme muutoksissa mukana pysy.

Tutkiva ja kehittävä työote tarkoittaa suhdetta sekä ammatillisen koulutuksen toimintaympäristöihin nyt ja tulevaisuudessa kuin myös asiakkaisiin ja itseen. Tutkiva ja kehittävä ammatillinen opettaja tutkii itseään ja toimimistaan yhteisöissä ja verkostoissa. Tämän myötä ammatillisen opettajan osaamisen kehittyminen on jatkuvaa.

Henkilökohtaistaminen on itsensä tutkimista

Itsensä tutkiminen ammatillisessa opettajankoulutuksessa tarkoittaa henkilökohtaistamista. Henkilökohtaistaminen ei ole yksilön yksikseen toteuttama teko; se toteutuu suhteessa toisiin, opiskelun vertaisryhmiin, työpaikkoihin ja työpaikkojen ihmisiin.

Henkilökohtaistamisessa puhutaan olemassa olevasta osaamisesta ja osaamisen kehittämistarpeista, jotka ovat yksilön omia – mutta

myös jaettuja. Opettajan osaaminen toteutuu aina suhteessa toisiin ihmisiin.

Osaaminen piilee myös kielessä

Ammatillisessa opettajankoulutuksessa yksi olennainen oppimisen kohde on kieli. Jotkut kutsuvat sitä myös teoriaksi. Opettajan täytyy kyetä sanoittamaan tekemistään, jotta hän voi kehittää sitä yhdessä toisten toimijoiden kanssa.

Kaikilla aloilla on oma kielenä, jossa alan osaaminen lymyää. Tullakseen asiantuntijaksi, täytyy myös opiskella kieltä. Ammatilliseksi opettajaksi tuleva opiskelee alan kieltä samalla tavalla kuin esimerkiksi putkiasentajat, sairaanhoitajat, nuoriso-ohjaajat ja arkkitehdit, jotka oppivat työssään alan kieltä. Osaaminen linkittyy myös siihen, miten osaamme puhua toisten asiantuntijoiden kanssa alamme ytimessä olevista asioista.

Ammatillisen opettajan alan ydintä on toisten oppimisen auttaminen. Kun opiskelemme opettajiksi, samalla opiskelemme sanoja, joilla voimme puhua oppimisen tapahtumista. Tämä kieli ei ole aina arkikielen mukaista, mutta milläpä alalla se olisi?

Olellaista on ohjaus ja vuoropuhelu

Nykypäivän ammatillinen opettajankoulutus toimii henkilökohtaistaen ja osaamisperustaisesti eri ympäristöissä: verkkopainotteisesti, viikonloppuisin ja englanniksi – Helsingissä, Porvoossa ja Turussa. Opiskelijalla on toimintaympäristöstä riippumatta oma henkilökohtainen ohjaaja. Hänen ja vertaisten kanssa opiskelija tutkii omia mahdollisuuksiaan osaamisensa osoittamiseksi ja kehittämiseksi.

Ammatilliseksi opettajaksi tuleva voi kehittää ja osoittaa omaa osaamistaan hyödyntäen erilaisia työkaluja, kuten osaamismerkkejä, autenttisen työn näyttöjä, kirjallisia ja kuvallisia dokumentteja, äänitiedostoja ja yhteistoiminnallisia työpajoja.

Olellaista kaikessa osaamisen osoittamisessa on kuitenkin se, että opiskelija käy aina vuoropuhelua niin ohjaavan opettajan kuin opiskelijakumppaneiden kanssa. Yhdessä tutkitaan, mistä olikaan kyse ja mitä näyttö osoittaa. Samalla löytyy lisää oppimisen mahdollisuuksia – sekä opiskelijalle että ohjaajalle.

Osaava ammatillinen opettaja

Pätevä ammatillinen opettaja osaa tutkia itseään toisten oppimisen auttajana. Hän osaa myös tutkia osaamisensa osana opettajien yhteisöä ja työnsä verkostoja sekä hänellä on taito kehittää silloin, kun se on tarpeen.

Näin ammatillinen opettajankoulutus on aina kokemuksellisen oppimisen läpilyöntiä: laadukkaassa ammatillisessa koulutuksessa käytäntö ja teoria ovat sulassa sovussa keskenään.

Kun pohtii ammatillisen opettajankoulutuksen kehittymistä 70 vuoden aikana ja näkee työelämän ja koulutuksen järjestämisen muutokset, voi päätyä siihen, että ydin on pysynyt kutakuinkin samana. Eri aikoina on ollut erilaisia villityksiä ja muoti-ilmiöitä, jotka ovat olleet omina aikoinaan olennaisia ja tärkeitä. Loppujen lopuksi osaava ammatillinen opettaja on aina ollut muutosvalmis, tutkiva ja kehittävä, yhdessä toisten kanssa. ■

Opinto-ohjaajankoulutus suuntautuu tulevaan

2020-luvulla opinto-ohjaajankoulutus suuntautuu vahvasti tulevaan. Koulutus linkittyy tutkivan kehittämisen periaatteeseen ja kytkeytyy entistä vahvemmin eettiseen osaamiseen. Muuttuva ja epävarma maailma tuo omanlaisen haasteensa niin ohjaajille kuin heidän asiakkailleen.

Kun ammatillista opinto-ohjaajankoulutusta kymmenen vuotta sitten suunniteltiin osaksi Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun toimintaa, sen tarve kytkettiin tiiviisti metropolialueen ohjauksellisiin tarpeisiin. Alkuvaiheessa kasvavalle ohjaustarpeelle oli nähtävissä sekä laadullisia että määrällisiä paineita, muun muassa väestön keskittyminen, työpaikkojen kasvu ja laadullinen eriytyminen sekä kasvava uraliikkuvuus. Koulutuksessa työelämän ilmiöihin kytketty pedagogiikka rakennettiin alusta alkaen tutkivan kehittämisen periaatteelle, jossa ammattitoiminnan arjesta kumpuavat ilmiöt otettiin koulutuksessa yhteisen tutkimisen ja kehittämisen kohteeksi. Tämä periaate on pätevä edelleen.

Ohjaus ihmisen ja yhteiskunnan rajapinnassa

Ohjaustyö yksilöllisen ja yhteiskunnallisen rajapinnalla on muuttunut 2020-luvulle tultaessa entistä jännitteisemmäksi. Opinto-ohjaajat haluavat ja yrittävät toteuttaa laadukasta asiantuntijatyötä samaan aikaan, kun taloudelliset resurssit niukkenevat ja tulosodotukset kove-nevat.

Ammattietiikka joutuu koetukselle, kun hyviä vaihtoehtoja ei ole näkyvissä ja omaa työtä arvioidaan enenevästi määrällisin kriteerein. Siksi opinto-ohjaajankoulutuksen osaamiskriteereiden kivijalka on entistä vahvemmin eettisessä osaamisessa: kyvyssä tiedostaa, analysoida ja reflektoida niin omaa kuin yhteisönkin toimintaa. Mutkikkaisiin tilanteisiin eivät yksinkertaistavat ratkaisut riitä. Asiakkaiden

yksilöllisten mahdollisuuksien lisäksi on oltava tietoinen rakenteellisista tekijöistä, esimerkiksi sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta eriarvoisuudesta.

Ohjauksen teoriaa ja käytäntöä

Ohjauksen teoria on hyvän ohjauksen teoriaa. Opinto-ohjaajakoulutuksessa lähdemme liikkeelle ura- ja ohjausteorioista, jotka toimivat ajan peleinä kulloinkin vallitsevaan käsitykseen hyvästä ohjauksesta. Tutkimme teorioiden ihmis-, tieto- ja yhteiskuntakäsitystä sekä ihmettelemme yhdessä niiden merkitystä arjen ohjausajatteluun, ohjauksen käytänteisiin ja menetelmiin.

Huomaamme, että tulemme kantaneeksi mukanaamme paljon oletuksia ja käsityksiä – osa tiedostamattomia, itsestään selviksi juurtuneita, osa tietoisia ja ihanteellisia. Lähdemme tutkimaan, haastamaan ja rakentamaan omaa ohjausajatteluaamme.

Tietoa ja tietämättömyyttä

Sanotaan, että ohjaus on tulevaisuusorientoitunutta. 2020-luvulla tulevaisuusorientaatio merkitsee ohjaustyössä (työn) maailman sumeutta, epävarmuutta ja nopeita muutoksia. Toisaalta se näyttää merkitsevän myös monien ajattelumallien pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Se merkitsee sitä, että emme varmasti tiedä. Siispä ohjaajakoulutuksen kriittisimpiin kysymyksiin lukeutuu ensiksikin se, mitä me ohjaajina voimme tietää, ja toiseksi se, miten tietämättömyys on läsnä ohjauksessa. Kysymys kuuluu: Miten me ei-tietävinä ohjaajina voimme tukea asiakkaitamme rakentamaan hyvää elämää, suunnittelemaan tulevaisuuttaan ja navigoimaan sumeudessa? ■

Miten me ei-tietävinä ohjaajina voimme tukea asiakkaitamme rakentamaan hyvää elämää, suunnittelemaan tulevaisuuttaan ja navigoimaan sumeudessa?

Koulutusviennistä merkittävä aluevaltaus ammatilliselle opettajankoulutukselle

Etelä-Afrikassa vuonna 2016 käynnistynyt 60 opintopisteen opettajankoulutusohjelma *Vocational Teacher Education Programme with a Finnish Touch* on Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun pitkäaikaisin koulutusvientiohjelma.

Teksti Katri Aaltonen, yliopettaja **Kuva** Jari Laukia

Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun pitkäjänteinen yhteistyö Pretoriassa sijaitsevan Tshwane University of Technology (TUT) kanssa käynnistyi vuonna 2015 tilanteessa, jossa yli 60 000 opiskelijan yliopisto koki tarvitsevansa opettajilleen erilaisten perehdytysohjelmien ja yksittäisten täydennyskoulutuskursien lisäksi laajempaa pedagogista koulutusta. Yhteistyötä on toteutettu tähän mennessä jo viidessä TUT:n opettajankoulutusryhmässä.

Haaga-Helian ohjaajat ovat olleet fasilitoimassa pedagogista muutosta, jossa TUT:n opettajien kohtaamat kehittämisponnistukset ovat olleet osittain samoja kuin suomalaisissa korkeakouluissa. Osaamisperustainen koulutus, osallistava ja yhteisöllinen pedagogiikka

Etelä-Afrikan Pretoriassa on juhlittu jo monta kertaa valmistujaisia 60 opintopisteen laajuisesta Vocational Teacher Education Programme with a Finnish Touch -ohjelmasta.

sekä työelämäyhteistyö ovat esimerkkejä alueista, joihin TUT:n opettajat ovat kehittäneet erilaisia ratkaisuja opintoihinsa kuuluvissa kehittämishankkeissa. Niitä on kuitenkin toteutettu hyvinkin erilaisissa yhteiskunnallisissa ja paikallisissa olosuhteissa, joissa esimerkiksi opiskelijaprotestit, suuret opetusryhmät ja opiskelijoiden kielitaito englanninkielisissä tutkintokoulutuksissa ovat tuoneet kehittämistyöhön oman paikallisen värinsä.

Vuonna 2019 yhteistyö sai uudenlaisen suunnan, kun Haaga-Helia aloitti Training the Trainers -ohjelman, jossa noin 20 osallistujaa koulutetaan opettajankouluttajaksi. Koulutusohjelmaan osallistuneet ovat kehittäneet pedagogisia moduuleita, joita TUT voi tulevaisuudessa käyttää omien opettajankouluttajiensa toteuttamissa pedagogisissa koulutusohjelmissa. ■

Mistä on hyvät **ammattilliset erityisopettajat** tehty?

Ammatillinen erityisopettaja on erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen asiantuntija ammatillisen koulutuksen kentällä ja työelämässä.

Teksti Eija Honkanen, yliopettaja ja Leena Nuutila, lehtori ja Annikki Torikka, lehtori | **Kuva** Eija Honkanen, Haaga-Helia

Ammatillinen erityisopettajan-koulutus on kehitysohjelma, joka muodostaa samaan aikaan sekä yksilöllisen että yhteisöllisen oppimisprosessin. Perustana on osallisuutta tukeva ja osallistava pedagogiikka. Siinä pyritään yhteistoiminnalliseen oppimisprosessiin, rakentamaan keskinäiseen ammatillisen kasvun tukemiseen sekä tiedon ja osaamisen yhteiseen rakentumiseen ja jakamiseen.

Ammatillisen erityisopettajan asiantunte-
mista tarvitaan silloin, kun tunnustetaan op-
pimisvalmiuksia, luodaan yksilöllisiä ja vaihto-
ehtoisia ratkaisuja tai tavoitteita oppimiseen,
kehitetään oppimisympäristöjä ja opetusmene-
telmiä sekä tuetaan työllistymistä. Osaamisen
ydintä ovat oppimisen edistäminen ja tukemi-
nen sekä ammatilliseen kasvuun ja toimintaan
liittyvät erityispedagogiset kysymykset ja mo-
niammatillinen yhteistyö. Hyvän ammatillisen
erityisopettajan osaamisen keskiössä ovat myös
elinikäisen oppimisen taidot ja niiden kehittä-
minen. Kehitysohjelman lähtökohtia ovat
työelämälähtöisyys sekä voimavara- ja ratkai-
sukeskeinen työskentelyote. ■

Minna Markkanen esitteli Juha Pajulahdelle hyljerobotin käyttöä ammatillisen erityisopettajan koulutuksen lähijaksolla, jonka teemana oli digitalisaatio oppimisen mahdollistajana.

Näyttötutkintomestarikoulutusta **20 vuotta**

Teksti Nina Mäkelä, lehtori ja Petja Sairanen, lehtori

Haaga-Helia Ammatillinen opet-
tajakorkeakoulu on järjestänyt
Näyttötutkintomestari-koulu-
tusta (NTM) vuodesta 1998
lähtien. NTM-koulutus on ollut ammatillisten
opettajakorkeakoulujen keskeinen koulutus-
tuote ammatillisen aikuiskoulutuksen opetus-
ja ohjaushenkilöstölle sekä työelämän yhteis-
työkumppaneille. Opetushallituksen laatima
NTM-koulutusohjelma on mahdollistanut
osallistujille asiantuntijuuden hankkimisen
osaamisen arviointiin ja tutkinnon suorittami-
sen laadukkaaseen järjestämiseen.

Näyttötutkintojärjestelmä siirtyi historiaan
nykyisen ammatillisen koulutuksen lainsäädän-
nön voimaantulon myötä 1.1.2017. Haaga-
Heliasta valmistui 20 vuoden aikana kaikkiaan
yli 4 000 näyttötutkintomestaria. NTM-koulu-
tusta kehitettiin ja toteutettiin tiiviissä yhteis-

**Haaga-Heliasta valmistui
20 vuoden aikana
kaikkiaan yli 4 000
näyttötutkintomestaria.**

työssä ammatillisten opettajakorkeakoulujen
ja Yrkes Akademin kesken Opetushallituksen
ohjauksessa.

Näyttötutkintojärjestelmän keskeisiä peri-
aatteita olivat osaamisperustaisuus, henkilö-
kohtaistaminen, työelämälähtöisyys ja osaa-
misen osoittaminen käytännön työtehtävissä.
Nämä samat periaatteet ovat nykyisen amma-
tillisen koulutuksen lainsäädännön perustana.
Näyttötutkintomestareiden osaaminen onkin
ollut keskeisessä roolissa nykyisen lainsäädän-
nön mukaisten käytänteiden kehittämisessä ja
tutkintokoulutuksen laadun varmistamisessa. ■

Vaikuttavaa ja tulevaisuuteen suuntautuvaa TKI-työtä

Miten ihmisten välistä vuorovaikutusta tutkitaan laboratoriossa? Miten sosiaalista sirkusta ja valokuvia hyödynnetään opiskelijan osaamisidentiteetin vahvistamisessa? Mikä saa nuoren sitoutumaan työhön? Kaikki nämä teemat kuuluivat Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun TKI-toimintaan vuonna 2020.

Teksti Annica Isacson, tutkimuspäällikkö ja Hanna Helminen, assistentti **Kuvakaappaus** Eevastiina Gjerstad, Haaga-Helia

Opettajakorkeakoulu tekee monipuolista ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa eli TKI-työtä, joka kehittää ammatillista opettajankoulutusta, korkeakoulupedagogiikkaa, työelämää sekä ammatillista osaamista.

Juhlavuonna opettajakorkeakoulussa on ollut käynnissä kiinnostavia tutkimuksia ja hankkeita. Osa hankkeista jatkuu edelleen vuonna 2021.

Uudistavaa pedagogiikkaa

TKI-työn yksi vaikuttavimmista alueista viime aikoina on ollut vuorovaikutuksen tutkimus. *VALAA-* eli *Vaikuttava ja laadukas ohjaus opettajan työssä* -hankkeessa olemme havainnoineet opiskelijan ja ohjaajan välistä vuorovaikutusta laboratoriossa. Tavoitteena on ollut ymmärtää ja kehittää niin ohjaajien kuin opettajaopiskelijoiden ryhmän ohjaus- ja vuorovaikutustaitoja. Innovatiivista tutkimusta on tehty Euroopan ensimmäisessä tekoälyyn ja biometriikkaan keskittyneessä huippulaboratoriossa, joka sijaitsee Haaga-Helien Pasilan kampuksella. Samalla on saatu uutta ja ainutlaatuista biometristä tietoa ryhmävuorovaikutuksen dynamiikasta,

osallistujien tunnereaktioista, tunne- ja dialogisuuskokemuksista sekä reflektion arvosta oppimisessa. Näitä tuloksia hyödynnetään paitsi opettajankoulutuksessa myös muissa ryhmävuorovaikutuksen kehittämishankkeissa.

Oppimisen taika -hankkeessa on puolestaan hyödynnetty sosiaalista sirkusta ja valokuvatyöskentelyä opiskelijoiden osaamisidentiteetin vahvistamisessa. Sosiaalinen sirkus on toimintaa, jossa vahvistuvat monet työelämässikin tärkeät asiat, kuten vuorovaikutustaidot, oman osaamisen näkyväksi tekeminen mutta myös epäonnistumisen sietokyky (ks. <https://oppimisentaika.blogspot.com/>). Valokuvatyöskentelyn avulla oppijat oppivat tarinallistamaan Sirkus Magentan kanssa tehdyissä sirkusharjoituksissa opittua osaamistaan. Voimauttava työote on mahdollistanut oppijan nähdäksikin tulevaisuuden kokemuksen ja arvostavan vuorovaikutuksen muiden opiskelijoiden, opettajien ja ohjaajien kesken.

Kohti kestävää työelämää

Nuorten työhön ja ammattiin sitouttaminen sekä tunneosaaminen ovat avainasemassa tulevaisuuden työssä. Teemoista on antanut tärkeää tietoa *Kannustava Pube* -hanke, jossa on

tutkittu, mikä saa nuoret sitoutumaan työhön ja kokemaan merkitystä työstään. Tuloksista on ilmennyt, että esimerkiksi työpaikan edustamat arvot, omat vaikuttamismahdollisuudet sekä palaute ja luottamus työpaikoilla ovat nuorten arvostamia asioita. *Ohjaus tulevaisuuden työhön* -hankkeessa olemme puolestaan kehittäneet ja pilotoineet tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta ja uraohjauksellista pedagogiikkaa. Tavoitteena on kouluttaa AMK-opiskelijoita työelämän tarpeisiin ja töihin, joita ei välttämättä vielä ole tai joita ei vielä tunneta.

Work & Study on hanketyön tulos ja Haaga-Helien oma työn opinnollistamisen malli, jonka avulla opiskelija voi yhdistää työn ja opinnot entistä joustavammin. Mallissa työ ja opiskelu tukevat toisiaan, ja korkeakouluopintojen aikana työssä kertyvällä osaamisella voi laajentaa omaa kehittyvää asiantuntijuutta. Tutkimme ja edistämme myös vastuullisuutta, oppijan oikeuksia, naisten tasa-arvoa työurille ja vaikeasti työllistyvien työhön pääsyä. ■

TKI on tärkeää työtä

Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun TKI-toiminta toimii pedagogiikkaa kehittäen ja uudistaen, työelämän tarpeiden ehdoilla. Sitä on vuonna 2020 rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö, Euroopan Sosiaalirahasto, Erasmus+, Interreg Central Baltic, Työsuojelurahasto, AMIF-rahasto, Helia-säätiö, Svenska Kulturfonden ja Vähittäiskaupan ammattikasvatussäätiö.

Kaikki Haaga-Helia Ammatillisen opettajakorkeakoulun TKI-hankkeet ovat nähtävillä osoitteessa: www.haaga.helia.fi/laokk > *Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta*.

Kuvamanipulaatio Heili Nokkala

VALAA-hankkeessa opiskelijoiden ja ohjaajien tunnereaktioita havainnoitiin laboratorio-olosuhteissa.

Students of the international teacher education programme 2019–2020.

Becoming a vocational teacher in Finland

Text Liisa Vanhanen-Nuutinen, PhD, Principal lecturer and David Mauffret, MA, Senior lecturer **Picture** David Mauffret

Ten teachers graduated from the first international teacher education programme in 2005. This small pilot group paved the way for the internationalization of pedagogical activities in Haaga-Helia vocational teacher education.

Since the pilot group almost 300 international teachers have gained their Finnish teacher qualification in Haaga-Helia School of Vocational teacher education. Teacher students have come to Finland from all over the world. It is typical that in a group of 20 teacher students there are almost as many nationalities and mother tongues represented.

Quality programme for teacher students

The programme is implemented in English and the purpose is to offer a possibility for teacher studies for those whose aim is to become employed as a teacher in Finland but cannot complete the studies in Finnish. The programme has the same competence requirements, content and structure as Finnish programmes. Also collaboration across international and Finnish teacher education programmes has been encouraged and conducted in different ways throughout the years.

Studying in the international teacher education programme is special in many ways. The variety in fields of expertise, cultural diversity and previous study and work experiences of the students enrich the learning experience but also challenge both students and tutors. Besides, the programme contributes to the integration of the future teachers into Finnish education.

The international programme has become a well-established part of teacher studies in Haaga-Helia. It has also offered a possibility to develop and benchmark implementations of export of teacher education. The graduates have been employed in all sectors of education in Finland as teachers, tutors, directors or pedagogical experts.

Promising future

What about the future of the international teacher education programme within teacher education? There is a growing number of applicants to the programme each year, which shows that Finnish vocational teacher education is an attractive option. On the other hand there is also a need to employ more teachers with multicultural backgrounds in vocational schools and universities of applied sciences. We hope that both national and local educational authorities will see the potential of the diversity, which international teachers offer to Finnish education. ■

Korkeakoulupedagogiikka Haaga-Helia ammatillisen opettajakorkeakoulun osaamisalueena

Korkeakoulupedagogiikka on ollut Ammatillisen opettajakorkeakoulumme yhtenä keskeisenä osaamisalueena jo 2000-luvun alusta lähtien. Kehittämistyössä syntynyt osaaminen on rakentunut lukuisten tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä opettajankoulutustyön kautta. Olemme vastanneet useista korkeakoulujen verkostomaisista TKI-hankkeista, joissa on tuotettu tutkittua tietoa korkeakoulupedagogiikasta ja johtamisesta. Näitä ovat esimerkiksi AMK-opettajuus, Hankekirjoittaminen, Osataan, Verkkovirta ja Toteemi.

Hankkeissa on tutkittu ja kehitetty ammattikorkeakouluopettajan työtä ja pedagogista osaamista, pedagogista johtamista, korkeakouluopiskelun ja työn integrointia, osaamisperustaista korkeakoulutusta, työelämälähtöistä pedagogiikkaa sekä käytäntölähtöisen tutkimuksen metodologiaa. Yhteistyökumppaneina ovat olleet toiset korkeakoulut sekä elinkeinoelämä, julkinen sektori ja järjestöt. Korkeakoulupedagogisten TKI-hankkeiden tuotoksia on hyödynnetty opettajankoulutuksessa ja opettajakorkeakoulun toteuttamassa täydennyskoulutuksessa.

Korkeakoulupedagogista osaamista ja asiantuntijuutta on opettajakorkeakoulussamme koordinoitu korkeakoulupedagogisen verstaan (KOPEDA) kautta vuodesta 2012. Verstas toimii tutkimuksen, kehittämisen ja valmennuksen keinoin. Vuosittain kokoontuva KOPEDA-henkilöverkosto jakaa osaamistaan niin pedagogiikan käytännön ratkaisujen kuin pedagogiikan tutkimuksenkin osalta. Yhtenä aktiivisen pedagogisen osaamisen jakamismuotona ovat olleet ajankohtaiset ja suositut tutkimus- ja kehittämisperustaiset julkaisut. Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu on tuottanut lukuisia artikkeleita ja toimitettuja teoksia korkeakoulupedagogiikan moninaisesta olemuksesta.

Kontekstuaalinen korkeakoulupedagogiikka jäsentää opettajakorkeakoulumme pedagogista työtä ja osaamista. Tutkimus- ja kehittämisperustaisuus ovat sen keskeisiä juuria. Fokuksessa on opettajan tutkiva ja kehittävä työote suhteessa korkeakoulu yhteisöön, oppijoihin sekä yhteistyökumppaneihin lokaalisti ja globaalisti.

KOPEDA-verstaslaiset:

Kimmo Mäki, KTT, KL, yliopettaja

Hannu Kotila, KT, yliopettaja

Liisa Vanhanen-Nuutinen, TtT, yliopettaja

Opettajankoulutuksen vetovoima kasvussa

Haaga-Helian ammatillisen opettajankoulutuksen hakijamäärä kasvoi tänä vuonna viime vuoteen verrattuna. Ensijaisia hakijoita Haaga-Helian suomenkieliseen opettajankoulutusohjelmaan oli 1 080, joista 295 sai opiskelupaikan. Englanninkieliseen opettajankoulutukseen oli 159 ensisijaista hakijaa, joista 20 sai opiskelupaikan.

Valtakunnallisesti opettajankoulutukseen, erityisopettajankoulutukseen ja opinto-ohjaajan koulutukseen hakijoita oli noin tuhat enemmän kuin viime vuonna. Koulutuksen kehittämisen vetovoiman lisääntyminen on hyvä merkki. Vetovoiman lisääntyminen voidaan nähdä myös ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen arvostuksen kasvamisen valossa.

Neuvottelukunnassa tehdään tärkeää yhteistyötä

Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa toimii monialainen neuvottelukunta. Se on yksi tärkeä osa opettajakorkeakoulun yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Neuvottelukunnan työtä on viime vuosina suunnattu seminaarityyppiseen toimintamalliin, jolloin neuvottelukunnassa tutustutaan opettajankoulutuksen tavoitteisiin, tuloksiin ja tulevaisuuden näkyelmiin sekä kuullaan neuvottelukunnan asiantuntijoiden alustuksia koulutukseen, työelämään, yrittäjyyteen ja opettajankoulutukseen liittyen.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Porvoon kaupungin sivistysjohtaja **Sari Gustafsson**. Ammatillisen opettajakorkeakoulun varsinaisena opettajajäsenenä toimii yliopettaja **Liisa Vanhanen-Nuutinen** ja varajäsenenä lehtori **Petja Sairanen** ja johdon edustajina johtaja **Jari Laukia** sekä koulutuspäällikkö **Mika Saranpää**. Opis-

kelijäsenien toimikausi on vuosi kerrallaan. Opiskelijat valitsevat edustajakseen varsinaisen jäsenen ja varajäsenen.

Neuvottelukunnan muut jäsenet edustavat elinkeinoelämää, koulutuksen järjestäjiä, oppilaitoksia ja opettajakorkeakoulua. Muita jäseniä ovat **Veli-Matti Lamppu** (toimitusjohtaja, AMKE ry), **Katri Ojasalo** (vararehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu), **Leila Pehkonen** (yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto), **Maria Sarkkinen** (rehtori, Stadin ammatti- ja aikuisopisto), **Minna Ström** (kehittämisoikeuden johtaja, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia), **Liisa Tenhunen-Ruotsalainen** (johtaja, Taloudellinen tiedotustoimisto TAT), **Marja Vartiainen** (koulutusasioiden asiantuntija, Suomen Yrittäjät) sekä **Antti Virtanen** (kuntayhtymäjohtaja, Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä). Sihteerinä toimii johdon assistentti **Karin Nieminen**.

Etäopiskelu-kyselyn avulla kohti parempaa opetusta

Kuten muissakin kouluissa myös Haaga-Heliassa siirryttiin koronaepidemian vuoksi etäopetukseen alkuvuodesta. Ammatillinen opettajakorkeakoulu tutki ja selvitti Haaga-Helian tutkinto-opiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta poikkeustilan-teessa. Tuloksia käytetään etäopetuksen kehittämistyöhön.

Kyselyyn vastasi lähes 900 Haaga-Helian opiskelijaa. Alustavien tulosten mukaan amk-opiskelijoiden opinnot ovat edenneet hyvin poikkeustilanteesta huolimatta ja opiskelijat ovat saaneet neuvontaa ja ohjausta riittävästi. Myös etäyhteydet ja -välineet ovat pääsääntöisesti toimineet hyvin. Osa opiskelijoista jatkaisi etäopiskelua myös jatkossa.

Toisille opiskelijoille taas oppimisen sosiaalinen merkitys on kirkastunut etäopiskelun aikana. Nämä opiskelijat kokivat lähiopiskelun tukevan enemmän oppimista ja elämänhallintaa.

Kyselyn vastauksista nousi esiin hyviä ideoita etäopiskelun kehittämiseksi. Kehitysideat liittyivät pääasiassa ohjauksen ja tuen järjestämiseen. Myös tiedottamiseen ja opetusteknologian käyttökoulutukseen on kiinnitetävä huomiota.

Shutterstock

PÄTEVÖIDY

Ammatilliseksi opettajaksi
Ammatilliseksi erityisopettajaksi
Ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi

Hyödynnä osaamisesi ja työkokemuksesi – hae opiskelemaan Haaga-Helia Ammatilliseen opettajakorkeakouluun. Voit opiskella joustavasti työn ohessa henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti 12–18 kuukaudessa. Opinnot alkavat toukokuussa 2021.

Ammatilliset opettajan opinnot (60 op)

Voit suorittaa opettajan pedagogiset opinnot Helsingissä joko päivä-, verkko-, tai viikonloppuopiskeluna. Opiskeluryhmät myös Porvoossa ja Turussa.

Haaga-Helia School of Vocational Teacher Education provides pedagogical education for teachers (60 credits) also in English in Helsinki.

Ammatilliset erityisopettajan- ja opinto-ohjaajankoulutukset (60 op) järjestetään Helsingissä.

HAKUAIKA 5.1.–21.1.2021

Nettihakua osoitteessa [opintopolku.fi](https://www.haaga-helia.fi/aokk)

Lisätietoja/ more information:
[haaga-helia.fi/aokk](https://www.haaga-helia.fi/aokk)

- Hakemisesta, kelpoisuuksista opehaku@haaga-helia.fi
- Opintojen sisällöistä aokk@haaga-helia.fi

DIGIOPE-ERIKOISTUMISKOULUTUS

Sinustako digiope?

Erikoistumiskoulutuksessa vahvistetaan digitaalista osaamista sekä laaditaan laaja-alainen kehittämistyö oman organisaation digipedagogiikan kehittämiseksi. Koulutus alkaa helmikuussa 2021.

Käy tutustumassa Digioppe-koulutukseen Haaga-Helian verkkosivuilla:
www.haaga-helia.fi/fi/digioppe

www.facebook.com/HHAOKK

[@HAAGAHELIA_AOKK](https://twitter.com/HAAGAHELIA_AOKK)

[Haaga-Helia School of Vocational Teacher Education](https://www.haaga-helia.fi)